

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Danske hedehøge leverer ny viden året rundt

Hedehøgen har gennem flere år været en af DOF's fokusarter. Om sommeren yngler den i Danmark, men forår og efterår krydser den både Sahara og Middelhavet for at komme til og fra sine overvintringsområder i Vestafrika. Danske ynglefugle beskyttes og overvåges under deres ophold i Danmark, og de seneste fire vintre har vi ligeledes gjort en indsats for at følge fuglene uden for yngletiden. Et forbilledligt internationalt og nationalt samarbejde er skabt omkring den elegante rovfugl, der er en sjælden ynglefugl i Danmark.

Viden om hedehøgenes færden uden for yngletiden er mindst lige så vigtig viden som den, vi opnår ved at følge fuglene i yngletiden, og den er langt mere besværlig at indhente. Siden 2008 har DOF kunnet følge flere af de danske ynglefugle året rundt, efter de på ynglepladsen blev forsynet med satellitsendere, og de seneste to år har vi desuden indsamlet data ved hjælp af GPS-loggere.

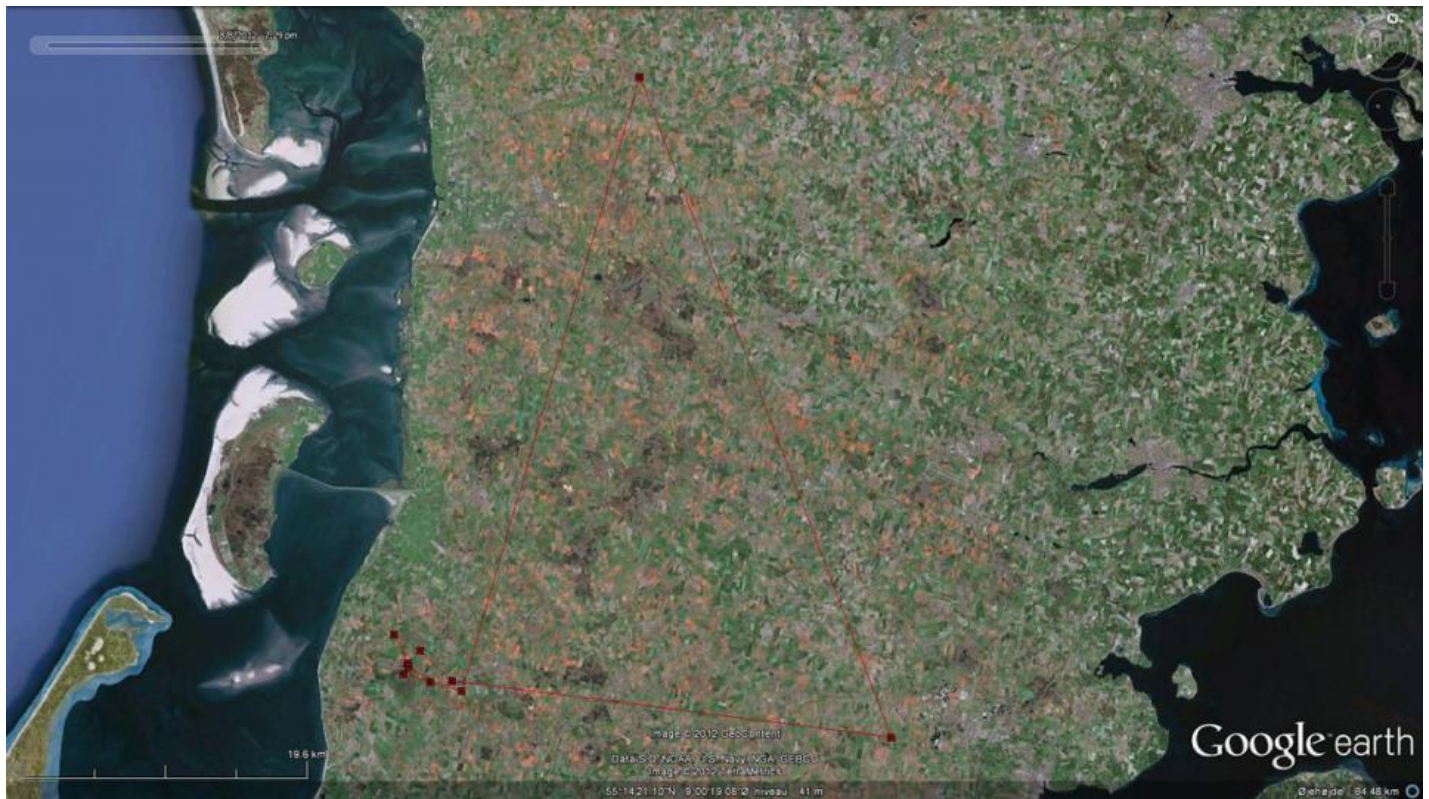
Satellitsendere og GPS-loggere ser næsten ens ud, og begge placeres som rygsække på fuglen på nøjagtig samme måde, men der er stor forskel på de informationer, de forsyner os med. Med denne artikel illustreres eksempler på de informationer, de danske hedehøge har tilvejebragt.

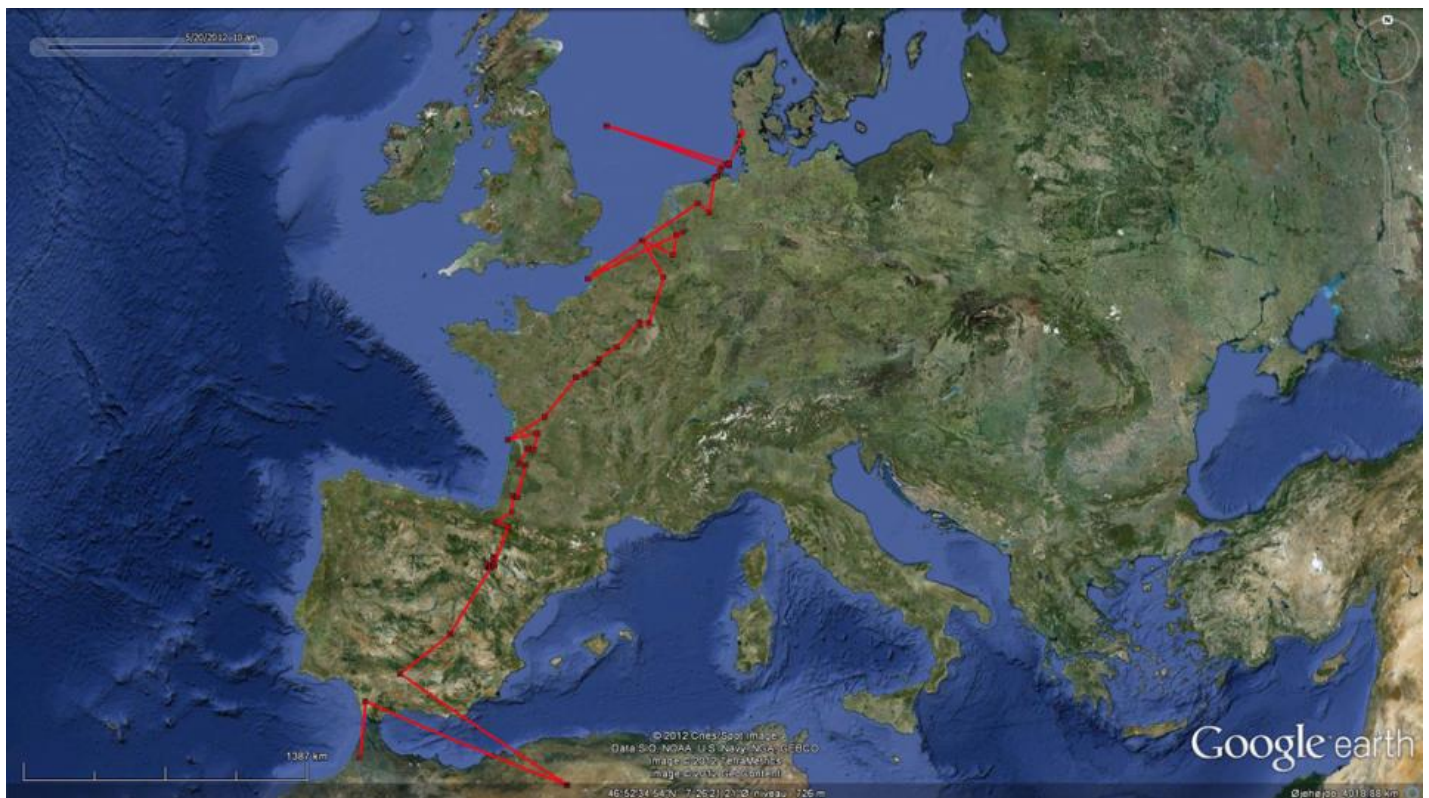
Hedehøgen Pierre med satellitsender på ryggen. Denne han bar til stor overraskelse allerede en rød farvering og en tysk metalring, da han gik i nettet i Danmark i 2012, og det har siden vist sig, at Pierre blev ringmærket af Malte Hoffmann i august 2010. Pierre var den yngste af et kuld på fire i Sönke-Nissen-Koog, Nordfriesland (cirka 30 km syd for grænsen). I 2012 ynglede han nord for grænsen og dannede par med hunnen Lea. Foto: Henning Heldbjerg.

I alt ti danske hedehøge er blevet forsynet med satellitsendere i årene 2008-12, og flere af fuglene har været i Afrika og tilbage igen med den lille sender på ryggen. Når en hedehøg med satellitsender bevæger sig rundt i landskabet, vil satellitsenderen med jævne mellemrum sende signal til en eller flere satellitter, som derved kan beregne fuglens position. Herfra sendes informationerne videre til en computer.

Denne sæson flyver tre danske ynglefugle rundt med satellitsendere på, og de sender netop nu signaler fra henholdsvis Groningen, Köln og Ballum. Satellitsystemet gør, at vi kan følge hedehøgene året rundt, uanset hvor de befinder sig, men til gengæld er positionerne ikke helt præcise. Vi kan se, om de er i Tyskland, Marokko eller Mali, men vi kan ikke vide præcist, hvilken mark de sidder på. Satellitdata er perfekte til at give et overblik over langdistancetrækfugles ruter til og fra overvintringsområderne, ligesom de også fortæller om eventuelle stop og længerevarende ophold undervejs.

Hedehøgen Mathilde har siden 2009 haft en satellitsender på ryggen og er nu for fjerde gang parat til at flyve til Vestafrika. På billedet ses hendes positioner d. 8. august 2012, og det fremgår tydeligt, at ikke alle aflæsninger er lige præcise. Kortet er udarbejdet i samarbejde med ARGOS og Werkgroep Grauwe Kiekendief. Kort leveret af: Mathilde Lerche Jørgensen.

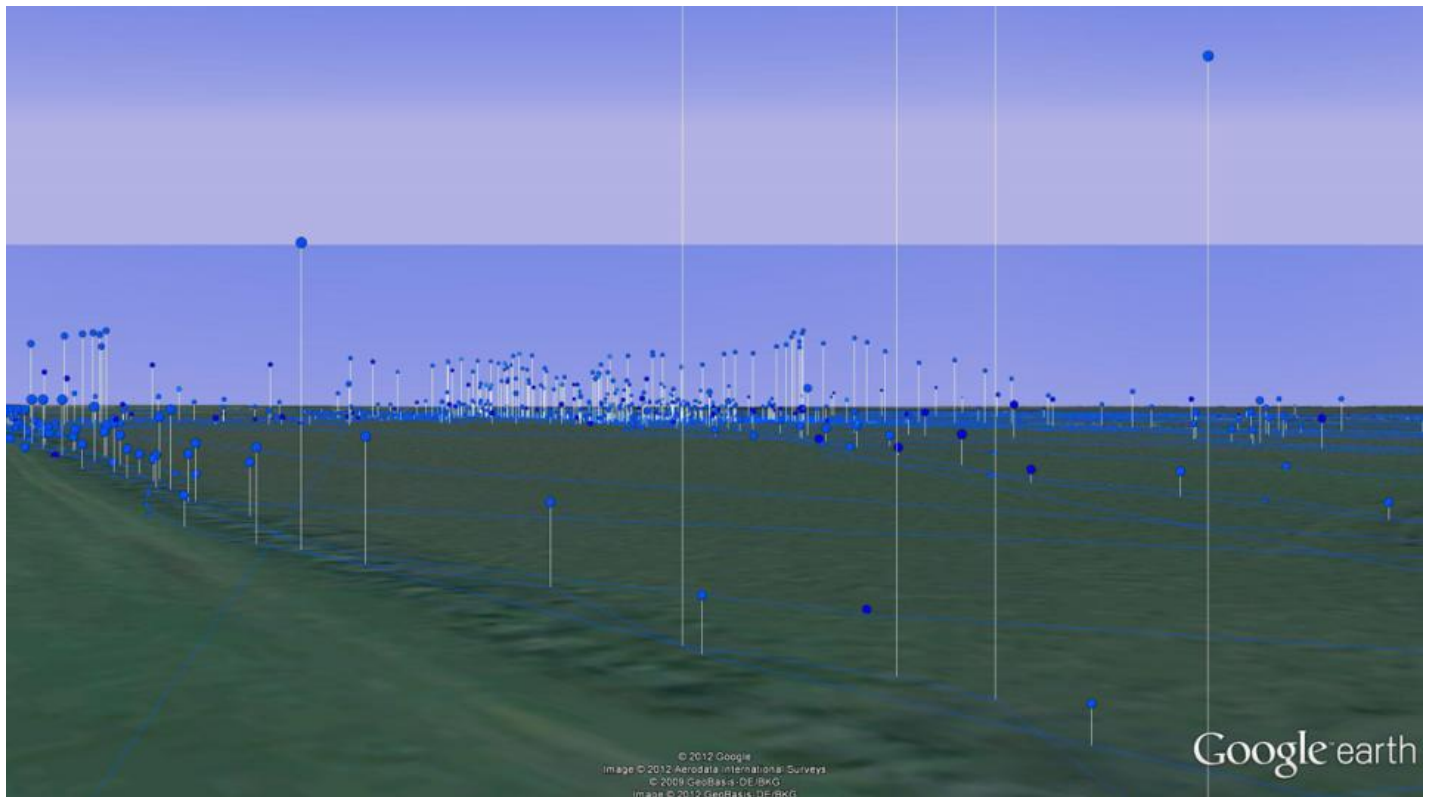
Her ses et billede af Mathildes forårstræk op gennem Europa i 2012. Hedehøgens trækroute er nogenlunde klart afbilledet, men det er klart, at ikke alle aflæsninger skal tolkes som reelle positioner. Kortet er udarbejdet i samarbejde med ARGOS og Werkgroep Grauwe Kiekendief. Kort leveret af: Mathilde Lerche Jørgensen.

I 2011 blev der for første gang sat GPS-loggere på danske hedehøge. De to hanner Jeppe og Bo fik loggere på, som tilvejebragte særdeles interessante informationer om fuglenes adfærd på ynglepladsen. I modsætning til satellitsendere lagrer disse loggere detaljeret information om fuglenes færden, som senere kan hentes ned til en computer via et antennesystem. Området omkring GPS-fuglenes reder er dækket af antennesystemet, og i yngletiden modtages informationerne således døgnnet rundt.

På billedet ses hedehøgen Jeppe's bevægelser d. 26. juli 2011. Hvert punkt på kortet symboliserer en aflæsning, og der er 3 sekunder mellem aflæsningerne. GPS-positionerne giver os information om såvel højde som flyvehastighed, og informationerne er yderst detaljerede. Denne type data kan anvendes til at vurdere, hvor hedehøgene foretrækker at finde deres føde og kan også fortælle om størrelse og overlap af fuglenes territorier. Kortet er udarbejdet i samarbejde med Amsterdam Universitet og Werkgroep Grauwe Kiekendief. Kort leveret af: Mathilde Lerche-Jørgensen.

Fugle med GPS-loggere kan ikke følges direkte under trækket, som det er tilfældet med de satellitmærkede fugle. Så længe fuglene er i nærheden af antennesystemet, giver GPS-positionerne os til gengæld en langt mere detaljeret og præcis viden, som blandt andet inkluderer oplysninger om flyvehøjde og hastighed.

Hedehøgen Inga blev i år mærket med en GPS-logger, og billedet her viser hendes bevægelser d. 17. juli. Hvert punkt symboliserer en aflæsning, og der er 3 sekunder mellem aflæsningerne. Det ses af billedet, at Inga bevæger sig forholdsvis langt omkring, hvilket stemmer godt overens med, at der på dette tidspunkt er store unger i reden hos hedehøgene. Tidligere på sæsonen ruger hunnen og bevæger sig kun lokalt omkring reden. Kortet er udarbejdet i samarbejde med Amsterdam Universitet og Werkgroep Grauwe Kiekendief. Kort leveret af: Mathilde Lerche-Jørgensen.

Denne sæsons feltarbejde har resulteret i mærkning af yderligere to fugle med GPS-loggere. De to fugle, Flemming og Inga, dannede par og havde rede i nærheden af Ballum, hvor de fik tre unger på vingerne. Disse fugle har givet os yderligere indblik i, hvor langt fuglene flyver fra reden og hvilke arealer, de finder føde på. Hvis fuglene vender tilbage i 2013, vil vi kunne hente information fra loggeren om, hvor og hvordan fuglene har bevæget sig i løbet af trækket og vinteren igennem.

Ifølge traditionen blev hedehøgene med sendere opkaldt efter de personer, der var med til at fange dem. Her har Inga, som velvilligt stillede sit hus til rådighed for vores antennesystem, netop sluppet hedehøgen Inga. Omkring hende står – fra venstre mod højre – Michael Clausen, som er DOF's feltmedarbejder i det sønderjyske; Camilla og Christina Hansen; Almut Schlaich og Raymond Klaassen fra Werkgroep Grauwe Kiekendief samt Hans Hansen, som er far til Camilla og Christina og vært for hedehøgene Inga og Flemming. Foto: Henning Heldbjerg.

Både satellitsendere og GPS-loggere sættes på hedehøgene med tilladelse fra Ringmærkningscentralen, Zoologisk Museum, og i samarbejde med hollandske forskere fra Werkgroep Grauwe Kiekendief, som er en professionel gruppe, der ligesom DOF arbejder med mange forskellige aspekter af hedehøgens livscyklus. En stor del af DOF's arbejde med hedehøgen er inspireret af samarbejdet med denne gruppe, og det er fortsat hollænderne, der besidder den største ekspertise på området.

Beskyttelsen af hedehøgen foregår hovedsageligt under Projekt Hedehøg, som er et samarbejde mellem DOF, Sønderjysk Landboforening, Aabenraa Kommune, Esbjerg Kommune, Tønder Kommune, Statens Miljøcenter Ribe og Naturstyrelsen. Projektets succes afhænger desuden helt og aldeles af den gode vilje hos og samarbejdet med de landmænd, der dyrker jorden, hvor hedehøgen yngler.

 Dato:
17. 08. 2012

 Skrevet af:
Iben Hove Sørensen

 Fotos af:

Henning Heldbjerg
Mathilde Lerche-Jørgensen

 Emner:
DOF'S PROJEKTER

 Tags:
DANSKE YNGLEFUGLE, GPS-LOGGER, HEDEHØG, SATELLITSENDER, TRÆKFUGLE

Kilder

Årsrapport fra Projekt Hedehøg 2011

DOF's sider om hedehøg

Følg de danske hedehøges træk

Video fra gps-mærkningen 2012

Werkgroep Grauwe Kiekendief